

Book Review

Засекіна, Л., Засекін, С., & Шевчук, О. (2017). *Психолінгвістичний підхід до травматичної пам'яті*. Beau Bassin: LAP Lambert Academic Publishing. 244 p. ISBN 978-6133997486

Review of the book:

«Psycholinhvistychnyi pidkhid do travmatychnoi pamiati» [«A Psycholinguistic Approach to Traumatic Memory»] written by L. Zasiiekina, S. Zasiiekin, O. Shevchuk

**Рецензія на монографію:
«Психолінгвістичний підхід
до травматичної пам'яті»
(автори: Л. Засекіна, С. Засекін, О. Шевчук).**

Olena Savchenko
Dr. Sc. in Psychology,
Assistant Professor

Олена Савченко
доктор психологічних наук,
доцент

E-mail: savchenko.elena.v@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7069-7419>
Scopus Author ID: 57215575834

*Vadym Hetman National Economic
University of Kyiv*
✉ 54/1 Peremohy Avenue, Kyiv,
Ukraine, 03057

*Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана*
✉ пр. Перемоги, 54/1, Київ,
Україна, 03057

ABSTRACT

The monograph, which is being reviewed, is devoted to an extremely important problem of modern psychology – the study of special aspects of the organization

in memory of traumatic information about unpleasant life events as an important factor in effectively overcoming psychological traumatization. The authors argue that ignoring this aspect in the psychological practice of helping clients leads to negative consequences: escalation of the current traumatic state, the development of post-traumatic stress disorder (PTSD), the formation of depression, phobias, and ineffective behavior patterns. The novelty of this study lies in the fact that the authors proposed to study traumatic memory as a psychological phenomenon that functions within the normal range, and, therefore, which can be diagnosed without the use of medical diagnostics and neurodiagnostics methods. The reorganized traumatic experience, which consists of memories of traumatic life events which have been rethought and intellectually experienced, is the content of the traumatic memory. This approach significantly expands the opportunities of studying traumatic experience, since it allows using well-known memory models that were developed in the cognitive psychology and other psychological approaches in this research area.

Key words: traumatic memory, traumatic experience, psychological trauma, propositional model, narrative.

Лариса Засєкіна
Сергій Засєкін
Ольга Шевчук

**Психолінгвістичний
підхід до травматичної
пам'яті**

LAP LAMBERT
Academic Publishing

Рецензована монографія присвячена надзвичайно важливій проблемі сучасної психолінгвістики – дослідженню особливостей організації у пам'яті травматичної інформації про неприємні події життя як важливого чинника ефективного додання психологічної травматизації.

Автори доводять, що ігнорування цього аспекту в психологічній практиці надання допомоги клієнтам призводить до негативних наслідків, зокрема: загострення актуального травматичного стану, розвитку посттравматичних стресових розладів (ПТСР), формування

депресій, фобій, неефективних патернів поведінки. Новизна роботи полягає у тому, що автори запропонували досліджувати травматичну

пам'ять як психолінгвістичний феномен, який функціонує в межах норми, а отже який може досліджуватися без застосування методів медичної та нейродіагностики. Змістом даного виду пам'яті є реорганізований травматичний досвід, який складається зі спогадів про осмислені і інтелектуалізовано прожиті травматичні події життя. Такий підхід суттєво розширює можливості дослідження травматичного досвіду, оскільки дозволяє долучити до даної дослідницької області відомі моделі пам'яті, які були розроблені у межах когнітивної психології та інших психологічних напрямків.

Монографія має чітку структуру, яка відповідає вимогам написання науково-дослідницьких праць.

У першому розділі автори аналізують існуючі підходи до визначення травматичної пам'яті як окремого виду, який характеризується специфічними властивостями та має унікальні закономірності функціонування. Велика увага присвячена визначенню особливостей організації травматичних спогад як одиниць травматичної пам'яті, детальний аналіз яких дозволив запропонувати авторську пропозиційну модель, що поєднує внутрішньо-структурні особливості травматичної пам'яті та зовнішні чинники її функціонування.

У другому розділі наведені результати власного емпіричного дослідження, яке проводилось на студентській вибірці (серед осіб від 19 до 25 років), та дозволило встановити залежність організації спогадів в травматичній пам'яті від характеристик опису травматичних подій, емоційного благополуччя особистості та рівня вираженості її психологічних рис (самооцінки, екстравертованості, комунікабельності, рівня самоконтролю, впевненості та ін.).

У третьому розділі монографії узагальнена інформація про три типові пропозиційні мережі, які представлені у осіб з різним рівнем емоційного благополуччя та ступенем реорганізованості травматичної пам'яті. Наведена інформація дозволяє формувати психологічні прогнози стосовно характеру долання травматизації на підставі аналізу співвідношення основних структурних елементів пропозиційних мереж, що репрезентують характер організації травматичної пам'яті. Авторами запропоновані психолінгвістичні засоби реорганізації травматичної пам'яті через створення письмових та усних наративів.

У монографії детально представлена авторська пропозиціональна модель організації травматичної пам'яті, відповідно до якої певні події, що представлені в поняттях, поєднані між собою певними взаємозв'язками. Зміна цих зв'язків, приєднання до складових травматичного досвіду понять, у яких представлена більш позитивна та реалістична інформація про суб'єкта та його оточення, надає можливість здійснювати реорганізацію (переструктурування, а згодом і реінтерпретацію змісту) травмуючих спогадів. В авторській моделі були поєднані особливості структурних елементів пропозиціональної моделі травматичної пам'яті, чинники ризику виникнення травматичних фіксацій, характеристики травматичного стресора, типи особистостей в залежності від характеру переживання травматичних подій, типи травматичних ситуацій. Такий підхід відповідає принципам цілісності, системності, розвитку та множинної детермінованості вивчення психічних явищ.

Як вагомий результат емпіричної частини дослідження хотілось би відзначити систематизацію інформацію, отриману за допомогою різних психодіагностичних та психолінгвістичних методів (табл. 2.29). Це дозволяє наочно співвіднести такі результати: структурні елементи пропозицій, отриманих за авторською методикою дослідження автонаративів, психолінгвістичні особливості, представлені в автонаративах, автобіографічні особливості, рівень вираженості посттравматичного стресового розладу (ПТСР), а також особистісні, індивідуально типологічні риси та особливості сформованості локусу контролю студентів. Сформовані портрети особистості, які по-різному інтегрували травматичну подію до автобіографічної експліцитної пам'яті, що поширює діагностичні можливості авторської методики, оскільки на підставі лише пропозиційного аналізу дозволяє формувати прогнози щодо особистісних рис досліджуваного, рівня його емоційного благополуччя, особливостей життєвої перспективи та ін.

Особливу цінність, на нашу думку, має розроблена процедура надання психологічної допомоги засобами наративної психології, що спрямовані на реінтерпретації змісту спогад та реорганізацію травматичної пам'яті осіб, які страждають від переживань певних травматичних подій. Процедура поєднує досвід різних психологів і психологічних шкіл, та включає практики роботи і з письмовими,

і з усними наративами. Обґрунтовані не лише процедури, а й їх порядок, що дає змогу говорити про системність психологічного впливу через стабілізацію актуального емоційно-психологічного стану, діагностику особливостей організації інформації в травматичній пам'яті, екстерналізацію проблеми, інтеріоризацію травматичного досвіду та формування несуперечливої позитивної картини життя. Текст містить аналіз конкретного випадку та рекомендації щодо можливих запитань до клієнта на кожному етапі роботи з психологічною травмою.

Отже, монографія Л. Засекіної, С. Засекіна, О. Шевчук «Психолінгвістичний підхід до травматичної пам'яті» відповідає сучасним вимогам до науково-методичних видань, містить значну частину емпіричного матеріалу, що зібраний за допомогою валідних та адекватних методів дослідження, містить обґрунтовану авторську модель травматичної пам'яті та процедуру емпіричного визначення складових цієї моделі, що суттєво розширює арсенал дослідницьких методик цієї галузі, містить поетапну процедуру надання психологічної допомоги особам, що мають травматичний досвід, через використання наративних практик. Робота має і теоретичну, і прикладну цінність, може стати в пригоді практичним психологам, лінгвістам, психолінгвістам, психотерапевтам та всім зацікавленим питаннями пам'яті та психічної травми.

АНОТАЦІЯ

Рецензована монографія присвячена надзвичайно важливій проблемі сучасної психології – дослідженню особливостей організації у пам'яті травматичної інформації про неприємні події життя як важливого чинника ефективного додання психологічної травматизації. Автори доводять, що ігнорування цього аспекту в психологічній практиці надання допомоги клієнтам призводить до негативних наслідків: загострення актуального травматичного стану, розвитку посттравматичних стресових розладів (ПТСР), формування депресій, фобій, неефективних патернів поведінки. Новизна роботи полягає у тому, що автори запропонували досліджувати травматичну пам'ять як психологічний феномен, який функціонує в межах норми, а отже який може досліджуватися без застосування методів медичної та нейродіагностики. Змістом даного виду пам'яті є реорганізований травматичний досвід, який складається зі спогадів про осмислені і інтелектуалізовані прожиті травматичні події життя. Такий підхід суттєво розширює можливості дослідження травматичного досвіду, оскільки дозволяє долучити до даної дослідницької області відомі

моделі пам'яті, які були розроблені у межах когнітивної психології та інших психологічних напрямків.

Ключові слова: травматична пам'ять, травматичний досвід, психологічна травма, пропозиційна модель, наратив.

Савченко Елена. Рецензия на монографию «Психолінгвістичний підхід до травматичної пам'яті» [Психолінгвістический подход к травматической памяти] (авторы: Л. Засекина, С. Засекин, О. Шевчук)

АННОТАЦИЯ

Рецензированная монография посвящена чрезвычайно важной проблеме современной психологии – исследованию особенностей организации в памяти травматической информации о неприятных событиях жизни как важного фактора эффективного преодоления психологической травматизации. Авторы доказывают, что игнорирование этого аспекта в психологической практике оказания помощи клиентам приводит к негативным последствиям: обострение актуального травматического состояния, развития посттравматических стрессовых расстройств (ПТСР), формирование депрессий, фобий, неэффективных паттернов поведения. Новизна работы заключается в том, что авторы предложили исследовать травматическую память как психологический феномен, который функционирует в пределах нормы, а, следовательно, который может быть исследован без применения методов медицинской диагностики и нейродиагностики. Содержанием данного вида памяти является реорганизованный травматический опыт, который состоит из воспоминаний о травматических событиях жизни, которые осмысленны и интеллектуально пережиты. Такой подход существенно расширяет возможности исследования травматического опыта, поскольку позволяет привлечь к данной исследовательской области известные модели памяти, которые были разработаны на платформе когнитивной психологии и других психологических направлений.

Ключевые слова: травматическая память, травматический опыт, психологическая травма, пропозициональная модель, нарратив.